

Hrvatski novac

Novac je svojevrsna roba za koju se može kupiti svaka druga roba, a njime se raspoređuju i razmjenjuju svi proizvodi ljudskog rada. Uobičajena definicija novca kaže da je novac obračunska jedinica, spremnik vrijednosti te sredstvo razmjene, iako većina autora drži da su prva dva svojstva nebitna te da slijede iz posljednjeg.

Povijest novca

Prije nastanka novca funkciju novca imala je stoka, školjke, krzno, žito ali s razvojem trgovine jača potreba za novčanim oblikom vrijednosti pa nastaje novac koji u početku ima oblik grumena, šipke ili predmeta od zlata i srebra. Prvi novac nastao je u 7. stoljeću pr. n. e. u državi Lidiji u Maloj Aziji. Taj je novac izrađivan od elektruma - prirodne slitine zlata i srebra a koristilo se i zlato, srebro, bakar, bronca i mjed. Takav novac morao se uvijek iznova vagati da bi se ustanovila njegova težina, odnosno vrijednost.

S razvojem društvenih zajednica i sve većom potrebom za jednostavnijim prometom novca, pojavljuju se novčane vrste nastale na temelju definiranja vrijednosnih odnosa među metalima. S vremenom su utvrđena i pravila o težini i kvaliteti novca, uključujući ono da nominalna vrijednost novca mora biti istovjetna s vrijednošću stvarnog sadržaja novca. Kasnije se od tog pravila odustalo.

Povijest hrvatskog novca

Hrvati koji su živjeli na teritoriju današnje Hrvatske nisu kovali svoj novac sve do kraja XII. stoljeća, već su uglavnom upotrebljavali bizantski novac, čije su imitacije i kovali. Najstarijim hrvatskim novcem smatra se novac Bijelih Hrvata, koji su kao moćno pleme živjeli na području današnje Češke.

Izmjene hrvatskog novca, poredane kronološki:

- Herceg Andrija (1192. - 1211.) kovao je srebrne denare i poludenare po uzoru na frizatičke, pa se oni nazivaju hrvatski frizatici.
- Reprezentativan primjer hrvatskog novca je banski denar (banovac), koji su kovali nasljednici hercega Andrije sljedeće stoljeće i pol (1235. - 1384.); a novac je cijenjen zbog svog sastava i finoće izrade - kovan je od finog srebra u kovanicama u Zagrebu i Pakracu.
- Dubrovačka Republika kovala je tijekom više od pet stoljeća (1294. - 1803.) novac koji predstavlja izuzetnu numizmatičku vrijednost u hrvatskim i svjetskim razmjerima.
- Početkom 14. stoljeća hrvatski banovi Pavao i Mladen iz obitelji Šubić kuju svoj novac, a kovanje nastavljaju njihovi nasljednici. U prvoj polovini 16. stoljeća nastaje novac koji u numizmatičkim krugovima slovi za najljepši hrvatski novac: kovanice Nikole III Zrinskog, osobito široki groševi i taliri.
- Na otoku Pagu pojavio se 1778. godine prvi hrvatski papirni novac - paški assignat. Do tad je grad Pag svojim službenicima, činovnicima i liječnicima plaćao u soli. Po uvođenju assignata, količina soli bi se preračunavala u odgovarajuću protuvrijednost u lirama, na koju je izdana potvrda s upisanom svotom i datumom izdavanja.
- Izvornim hrvatskim novcem smatraju se i kovanice te novčanice iz vremena bana Josipa Jelačića (od 1848. do 1859.). Bansko vijeće u vlastitoj kovnici u Zagrebu počinje kovati bakreni križar i srebrni forint a gradske općine,

poduzeća i trgovačke kuće izdavali su papirne novčanice s vlastitim jamstvom.

- U Kraljevini Srba, Hrvata i Slovenaca (proglašena u prosincu 1918.) novce je izdavala Narodna banka Kraljevine SHS - dinari.
- Hrvatski dinar - prijelazno sredstvo plaćanja pušten je u optjecaj 23. prosinca 1991. godine.
- Kuna i lipa - službena valuta Republike Hrvatske od 30. svibnja 1994. godine je hrvatska kuna, novčana jedinica Republike Hrvatske s podjelom na 100 lipa; zamjena je za hrvatski dinar u odnosu 1:1000.

Naziv kuna za trajnu hrvatsku valutu odabran je zbog značajne uloge kunina krzna u monetarnoj i fiskalnoj povijesti Republike Hrvatske. Povijest naziva novčane jedinice Republike Hrvatske kune počinje s krznom kune kao sredstvom naturalnog plaćanja, zatim kuna postaje obračunska novčana jedinica i na kraju novac u modernom smislu. Kunino krzno služilo je kao sredstvo plaćanja poreza zvanog kunovina ili marturina u srednjovjekovnoj Slavoniji, Primorju, Dalmaciji. Lik kune nalazio se od prve polovine 13. stoljeća pa gotovo do kraja 14. stoljeća na hrvatskom kovanom novcu zvanom banovac a kuna je bila i potencijalni novac Banovine Hrvatske.

1 lipa

OŠ Dore Pejačević Našice

2 lipe

5 lipa

10 lipa

OŠ Dore Pejačević Našice

20 lipa

50 lipa

OŠ Dore Pejačević Našice

1 kuna

2 kune

OŠ Dore Pejačević Našice

5 kuna

25 kuna

OŠ Dore Pejačević Našice

OŠ Dore Pejačević Našice

